

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "

Num. de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
; Pentru România și :
America . . . 10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrisurile nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Dela Seghedin.

(R.) Fără vitejia miilor de dorobanți cari au umplut cu trupurile lor șanțurile dela Grivița, nici cele mai bune planuri ale celor mai iscusiți generali n'ar fi ajutat nimic.

Tot așa și în lupta noastră națională: fără jertfele ce aduce presa, puțin efect s'ar ajunge. Pot fi deputați îndouit la număr și toți cu minte de încercați diplomați, dacă n'ar fi presa care să țină mereu sentimentele în febre, care să dea alarma când se apropie primejdia, care să certe pe cei răi, să încurajeze pe cei timizi și să laude pe cei buni, — lupta noastră națională s'ar prezintă într-o lumină nu se poate mai tristă.

Toate aceste sunt de sine înțelese, au fost recunoscute la toate prilejurile. Le scriem însă și le împășpătam pentru că așa se pare, mai marii luptelor noastre naționale nu dau nici o atenție ziaristilor români căzuți jertfă în luptele ce au purtat.

Unul dintre tinerii culți și inimoși, ajuns la Seghedin, ne trimite adică o scrisoare în care în cuvinte aspre, dar drepte se plânge de nepăsarea și uitarea cărei sunt dați României ajunși în temnițele Seghedinului.

Nu putem publică scrisoarea, pentru că ea ar blesă persoane, cari, neplace a crede, după alarma ce o dăm azi, se vor simți indemnate să meargă la Seghedin și să caute lecuirea răului.

Avem organizare de partid, club parlamentar cu președintele în frunte și socotim că acesta există nu numai pentru afacerile din dietă, ci pentru toate mizeriile vieții noastre naționale.

Mizerie mai mare ca la Seghedin nu există. În scrisoarea ce primim, este un pasagiu: »țărani simpli, preoți bătrâni (unul de 78 ani, părintele Petru din Vălișoara și gazetari de toate categoriile), nu numai pățimesc temniță, ci sunt pedepsiți și cu pedepse în bani, loviți deci și în libertatea ca și în averea lor, — și nimeni nu se gândește a le sări în ajutor, dacă nu cu altceva, cel puțin cu un cuvânt de mângâiere... E de-adreptul revoltător cazul ziaristului... (aici vine un pasagiu foarte aspru și blamabil pentru unii) care e condamnat să trăiască mai rău decât cel din urmă »Strohmann« slovac ori socialist jidan. Slovaci par cu mult mai bine organizați, interesul publicului față de cei căzuți la robie se manifestă zilnic în cuvinte frumoase și fapte încurajatoare. Iar publicul nostru? Prin indiferentismul său, aproape cinic, osândește și el cu mult mai greu pe cei osândiți...»

E trist, dar e așa: sunt motive de a osândi și publicul, marea obște, care abia ia cunoștință de suferințele celor ajunși la Seghedin.

Pilda bună de sus ar trebui să înceapă însă. Șefii, generalii partidului, ar trebui ei cei dintâi să se intereseze de soarta soldaților ajunși în prinsoare. Și vorba corespondentului nostru: *cuvânt de mângâiere*

să le trimită! Nu zicem nici noi altfel, nu pretindem ca unul ori altul dintre generali să-și vândă averea pentru a susține în temniță pe cei suferinzi ori să le plătească amenzile și cheltuielile. Ce fel de organizare ar fi însă organizarea partidului nostru, dacă ziaristii români ajunși în robie ar fi lăsați și d'aci încolo în neagra mizerie?!

Nu-i lege, care să ne poată opri să-i ajutăm, mai ales că sunt la mijloc *angajamente* formale, care trebuie respectate! Și nici zidurile temniței nu pot fi destul de înalte pentru a opri să străbată acolo cuvintele de mângâiere și să se simtă efectul faptelor *încurajatoare*. Scriitorul acestor șire o știe din experiență: pentru cel ajuns în temniță, nu-i nimic mai scump de cât vorba bună, atenția de afară; la 1894 comitetul național ajuns pe banca acuzaților, în frunte cu bătrânul prezident Rațiu, cea dintâi vizită s'a ținut dator să o facă — *la temniță, ziaristului partidului!*...

La Seghedin avem noi mulți înși, unii câte pe un an și jumătate!... Dintre marii cari nu pregetă drumurile lungi prin alte părți, a fost cineva să-i vadă, să-i întrebe dacă au din ce trăi?

Ori am dat îndărăt în privința asta și lăsăm pe gazetarii partidului în voia Domnului?

Maurul și-a făcut datoria, Maurul poate tângi cât îi place în Seghedin?!

Nu se gândește nimeni dintre cei aleși, câtă demoralizare se propagă astfel? Semizeii poporului, cei purtați pe umeri, nu se gândesc că în primul rând presei ro-

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

0 universitate populară germană.

De Horia Petra-Petrescu.

II.

Viena se poate lăuda că între orașele, cari se întrec mai mult de cultura masselor. Există o mulțime de societăți, cari au ca țintă numai ridicarea nivelului cultural al celor săraci, dar cu dragoste de carte.

Din 1895 există *cursurile universitare populare* (cele mai multe cursuri ținute se publică în revista »Wissen für Alle« — cunoștință pentru toți — care va trebui urmărită din partea noastră cu interes), în 1860 s'a înființat »Societatea pentru răspândirea cunoștințelor științelor naturale«, a cărei prelegeri apar anual în câte un volum, în 1876 s'au pus bazele »clubului științific«, care publică și el știință popularizată, în 1866 începe activitatea »Societății vieneze pentru cultivarea poporului«, care dă concerte și serate interesante, în 1891 se pun bazele societății științifice »Skiop-

con«, în 1897 »Urania« vieneză — care și-a deschis cu mare pompă edificiul propriu în 19 Sept. a. c., în 1900 societatea »Athenäum«, cu cursuri speciale pentru femei și fete și în 1901 »Societatea catolică pentru cultivarea poporului«. După cum vedeți o mulțime de societăți cu misiunea identică în Viena.

Le înșir numai ca să vedeți cum se lucrează în străinătate pentru înarmarea poporului cu cunoștințe folositoare, nevoind să mai înșir diferitele biblioteci publice și societățile pentru răspândirea cărților celor bune. E deajuns să se știe că numărul lor e mare și că sute și sute de mii de volume ajung astfel în mâinile poporului. (Despre o bibliotecă tipică o să am ocazia să vorbesc altădată descriind bibliotecă și societatea culturală din Iena, înființată de vestita firmă de aparate optice Zeiss, pe care am văzut-o săptămânile trecute)*.

Chiar și în »Volkheim« unde îmi îndrept pașii, se află o bibliotecă și o sală de lectură a »Socie-

* Cine se interesează de aproape de instituțiile acestea află date multumitoare în frumoasa carte apărută zilele acestea: »Wien im Zeitalter Kaiser Franz Josephs« de R. E. Petermann, (Viena, 1908, la Lechner) — »Viena pe timpul împăratului Francisc Iosif«

tății pentru cultivarea poporului«, căci societatea primește cu dragă voie societățile similare în localurile ei, dacă li îngăduie spațiul.

E o după amiază, când pornesc să văd universitatea. Nu-mi trebuie mult să întreb de Koflerplatz. Am norocul să dau de un domn, care mă va conduce până acolo, având acelaș drum.

Îi spun ce mă aduce să văd »Volkheim«-ul. Aud cu bucurie că ia și dânsul parte la unele cursuri și bucuria mea crește când aflu că e membru al societății teatrale pentru popor: »Freie Volkshühne«. Îi cer unele deslușiri. E gata să-mi pună la dispoziție un bilet pentru ziua de mâine, la o reprezentație, ca să fim și eu de față. Dar plec de seară mai departe, spre Drezda, și mi-e imposibil. Îmi voi face de altă-dată observațiile mele.

După o cale destul de lungă, schimbând tramwayul odată la Belvedere, ajungem în districtul al XVI-lea. Niște nori grei se arată în spre răsărit, amenințând cu ploaie. Contribuie și întunerecul, care prevestește furtună, la impresia, care mi-o dă cartierul. Un cartier al muncitorilor. Case-cazarmc. În mijlocul piețelor câteva grădini, (în cari e bogată Viena ca nici un alt

Neumann M.

Mare deposit de

haine pentru bărbați, băeți și fete.

furnisorul curții ces. reg. în Arad.

A apărut prețurentul ilustrat al articlilor

recunoscuți de calitatea cea mai bună.

La dorință gratuit și scutit de taxă.

mâne este a se mulțumi și redeșteptarea națională și mărirea lor?! Nu se gândesc că dacă într-o zi toți ceice ținem în mână condeii am depune această armă, orice cuvânt îndrăzneț al lor ar rămânea simplă declamare, fără efect în popor, căci tâlcuitorii ideilor bune și ai cuvintelor înțelepte suntem noi, gazetarii cari am înfundat pușcăriile dela Cluj, Vaș și Seghedin. Nu înțeleg, că în momentul în care presei române i-se face cu neputință existența, s'a stîns făclia neamului.

Grăbiți deci și ușurați soarta ziariștilor ajunși în grea robie!

Campania mizerabilă împotriva alegerii dela Caransebeș a început dejă. Fără îndoială ea este alimentată dimprejurul Aradului, de unde ziarelor ungurești i-s'au trimis o grămadă de minciuni și întortochieri, toate de natură a-l prezintă pe nou alesul episcop drept un daco-român primejdios, care »nu o să rupă vechile relații cu naționaliștii« (și mai ales nu se aruncă în brațele lui Burdea și Ionescu!) I-au mai scos apoi ponosul că nu știe ungurește și-i pun în sarcină tot ce comisarul dr. Siegescu a cuprins în raportul său privitor la faptele unor profesori din Caransebeș (cari de altfel și-au luat cuvenita pedeapsă). Concluzia ziarelor maghiare este: nu trebuie întărit nici Filaret Musta, cum n'a fost întărit — Zmeianovici de patriarh al sârbilor!

Iar aceasta nu pentruca astfel să se întărească biserica română națională, ci ca în apa turbure doar-doar vor putea să pescuiască cei cu cheia dela Xilokerkos!

Faptul că întâiul articol de felul acesta a apărut în »Arad és Vidéke«, indică pe cei ce se dedau la astfel de mizerabilă campanie.

Rauch și Crnkovici. Baronul Rauch a sosit ieri dimineață la Budapesta pentru a să consfătuți cu guvernul unguresc probabil asupra anexiunii Bosniei. Banul e însoțit și de vice-banul Crnkovici, care dăunăzi a fost palmuit în Agram

oraș), cu copii, cari se joacă. La prima vedere ai impresia sărăciei uitându-te la fețele astea de copii de muncitori și la hainele lor mai negrijite și sărăcuțe. Figuri palide, ochi inteligenți, dar de cele mai multe ori dureroși.

Observația cu sărăcia mi-o confirmă și alt amănunt, care nu-mi scapă din vedere. O fetiță se joacă diablo. Diabolo e la ordinea zilei peste tot locul: jocul japonez, care a fost adoptat în timpul din urmă și la noi. Furia aceasta de diablo s'a răspândit cu o putere vertiginoasă în toate părțile societății și rară stradă să nu vezi copii jucând diablo. — Fetița mea din grădina publică se joacă diablo dar, n'a avut bani să-și cumpere jucăria din prăvălie ci și-a construit ea dintr'un mosoraș folosit, din două bețigașe și dintr'o sfornică, întreagă frumusețea de jucărie. Mosorașul îmi cade la picioare, după ce mi-a sbârânit amenințător de-asupra capului.

Ne aflăm deci în cartierul muncitorilor. Lipit de piața unde suntem se află »Die Schmelz« — câmpul unde se petrece parada militară în fiecare an.

Fiindcă mă anunșasem cu telefonul de dinainte de prânz, mă așteaptă un funcționar, care mă va conduce. Un edificiu mare, simpatic, în stil modern, cu caractere secessioniste, lipsite însă de extravaganta. Stilul, care se desprinde tot mai bine, în timpul din urmă, în arhitectura modernă.

În parter e sala de lectură, după cum am spus. De altfel am nimerit un timp nepotrivit pentru vizitarea institutului: cursurile încep cu câteva zile mai târziu, când s'a adunat mai multă lume în Viena, căci profesorii nu se află în decursul

de un student și care acuma nu mai plânge, ci probabil să bucură, că alte evenimente au venit să facă uitată rușinea ce a pățit atunci.

*

Patriarhul Bogdanovici. Monitorul oficial publică un autograf împărătesc prin care se întărește alegerea patriarhului Bogdanovici. Instalarea se va face mâine, Joi în 8 l. c. Capitala Budapesta va fi reprezentată prin o deputațiune compusă din ajutorul de primar Vasilievici și consilierii comunali Bódy, Piperkovic și Magyarevici. Deci aproape tot sârbi renegați cari nu mai pot de bucurie pentru alegerea unui tovarăș de idei al lor. E chestia însă dacă și ceilalți sârbi se bucură.

Cooperativele moldovenești în luptă.

Lupta pentru desrobirea economică în România.

Curentul naționalist în România începe să-și dea roadele. El înțelege să aducă mântuirea românilor de sub cutropirea străinilor nu prin o acțiune politică ci mai întâi de toate prin o acțiune economică și culturală. În nordul Moldovei mai ales unde evreii stăpânesc și storc pe români sub raportul economic, se ivesc primele semne de trezire a conștiinței românești și se ivesc primele roade ale curentului: români au înființat în mai multe orașe librării cooperative menite să scoată mai întâi acest ram de comerț din mâinile evreilor. Presa jidovită firește țipă ca din gura șerpului de »ghivaltul« ce se face coreligionarilor ei. Cu prilejul acesta d-nul Nicolae Iorga scrie în »Neamul Românesc« următoarele asupra acestei acțiuni, singura care și pentru noi români din Ungaria poate să aducă mântuirea.

Și, va să zică, nu știu câți librari evrei și prepusul creștin al unui stăpân evreu fac gură la Botoșani, și dau de veste în lume, până și la America dijă, prin »Adivor«, că profesorii și institutorii de acolo fac pe copil să cumpere cărțile dela Cooperativa românească, — ceea-ce e o flagrantă călcare a tratatului dela Berlin. Deci bunii noștri conlocuitori evrei nu mai vorbesc în numele dlui Tache sau a dlui Bădărău despre »democrația română«, nu mai luptă, supt steagul lui Marx și Lassalle, pentru »proletarii din toată

lunilor acestora în capitală cu toții. N'am ce face. Va trebui să îmi închipui pe ascultători în băncile lor deși e greu lucrul acesta.

În sala de lectură însă sunt o mulțime de cititori. Mă plimb în vârful degetelor pe lângă rafturile pline de cărți, la biblioteca manuală, de unde citește vre-o câteva titluri de cărți. Văd o mulțime de volume din biblioteca de călătorii Baedeker, văd pe clasici în număr complet, văd legile austriace și germane, mici manuale de legi exemplificate pe înțelesul tuturor, marea publicație a »Monarhiei austro-ungare«, o mulțime de volume de biografii, de comentarii. (din Faust, etc.) Intrare are oricine. N'are decât să-și spună dorința și are la îndemână în sala spațioasă cartea respectivă. Pereții sunt plini de jurnale și reviste aranjate după număr. Fiecare gazetă sau revistă își are numărul său, încât nu se poate întâmpla nici o confuzie cu privire la ordinea din sală. Din fiecare revistă sunt ultimele două numere prinse în tablele solide ale societății, legate la oaltă ca să nu iasă foile, încât ție mai mare dragul să citești. Jurnale vre-o 80, reviste vre-o 150, de toate nuanțele, dela cele radicale — socialiste, până la cele mai extrem de conservative. Pe pereți, mai sus, tablouri dela cunoscuta întreprindere Kunstwart, despre care am scris și eu la timpul său, vorbind de societatea »Dürerbund«. Sunt alese tablourile cele mai potrivite, așezate în rame, cari se pot schimba. La fiecare sfert de an vine la rând altă serie de tablouri.

La dreapta dela intrare altă sală: sala de lectură a societății »Volkshheim«. Aici e o bibliotecă constătătoare numai din volume referitoare la știință

lumea, nu mai invoacă numele marilor apostoli ai Libertății pentru a propovădi înfrățirea între oala de fer și oala de lut, — nu, ci, precum se cuvine, și precum au început mai de mult a face prin »Curierul israelit« și alte publicații sioniste declarate, ei apără ghișeful lor, rațiunea lor de a fi, singura și exclusivă lor rațiune de a fi — căci unde vedeți pe cea istorică, pe cea culturală, morală? — în aceasta țară.

Ș, deci, din partea lor, românii fac gospodărie de înălțare, sistematic, harnic, uniți.

E ceea ce ne trebuie. O spune un »antisemit« »sentimental« care în viața lui n'a recomandat altceva.

Vi-s'a spus, domnilor dela »Secolul«, că noi, cari sfătuim și dincolo politică activă, de lucru, în locul celei pasive, de țipete cu mâinile în buzunare sau de adâncă desperare la casină, vi-s'a spus că nu suntem nici sentimentali, nici pătimași, nici unilaterali — că doar de asta nu poate fi învinuit un istoric! — dar ce vă putem face dacă aveți interes a nu crede? Iar politică practică, precum o definiți frumos, filosofic d-voastră, am face noi, n'aveți grijă, cu două condiții: să ne dați armata voastră, bine îngrășată, solid așezată și deprinsă a se supune oricărui prost zăpăcit, deci în stare a servi un ideal frumos, reprezentat de oameni cu oarecare cultură și însușiri, și dați-mi și instalația și finanțele voastre pe care tot nația, săraca, vi-le-a furnisat!

Și am închis paranteza. Cine nu se bucură că pe această cale începe dezrobirea, întoarcerea lucrurilor în starea din care, într'un Stat național pornit așa, dezvoltat în acest sens și merit a trăi sau a muri în slujba unul singur neam, ele n'ar fi trebuit să se depărteze niciodată! Cu obștea dați afară pe arendașul străin, cea mai nouă manifestare a unei boli urâte, cu cooperativa scoateți pe negustorul străin; cu munca organizată și în bună înțelegere luați înaoți tot ceea ce a fost al vostru și l-au luat în stăpânire alții când furia de lene, lux și politicianisc, când vârtejul de vicii bizantine și parisiene s'a abătut asupra acestor losuri.

Să privim puțin. La Dorohoiu, celebrul »Dirihoi«, cel dela Cooperativă se vor fi împăcat și vor fi mergând bine. La Botoșani, altă Cooperativă de librărie trezește strigăte pe Muntele Sion. La Folticeni dd. Gorovei și Sadoveanu, cu foaia lor pentru sate, deșteaptă lumea; și eră vorba și de o Cooperativă, despre care ni lipesc știri nouă. La Huși librăria cooperativă înflorește. La Galați e o plăcere să vezi frumoasa băcănie a »Spicului de grâu«. Exemple de urmat și aiurea, iar mai ales în bietul Iași al »democrației« seniorului Badareu și a nobililor »purăți« creștini de car și încunjurat!

(beletristica lipsește deci). Jurnale speciale, o bibliotecă manuală, o odaie de studii. Se vede că sunt vacanții; încă nu lucrează nimeni aici. Pe mese maldăre întregi de cărți; tot daruri benevole. Sunt prea de vreme în »Volkshheim«. Viața adevărată se vede dela 5 și 1/2 până la orele 10 seara.

Conducătorul e prietenos și-mi arată toate apartamentele cu cea mai mare bunăvoință. Trece din sală în sală, dela semietaj — căci vienezi știu să se apere împotriva legii de a nu clădi prea multe etaje, dând celui dintâi etaj numirea de semietaj — până în sălile cele din etajul din urmă.

Peste tot o curățenie și o ordine exemplară. Sălile mari, spațioase, după trebuință. Sălile de prelegeri sunt foarte practice aranjate. Aproape în toate se află skiopticoane, ca să servească la demonstrarea lucrurilor, cari nu se pot aduce înaintea ochilor ascultătorilor altfel.

Sala de concerte, unde se predă odată pe săptămână numai muzică clasică, cuprinde șase sute de locuri. Un skiopticon mobil înlesnește prelegerile, cari se țin aici. În fondul amfiteatrului, căci sala e în formă de amfiteatru, se află catedra profesorului. O acustică bună — mă conving în persoană de aceasta. După tabla neagră un captor pentru experimente chimice. Întreagă sala — după cum și întregul »Volkshheim« e iluminat cu electricitate.

Îmi închipui sala aceasta plină de ascultători. Însoțitorul îmi spune: n'ai putea să lași să cază nici un ac de gămalie jos. O văd contemplând natura sub puterea simfonilor muzicale sau entusiasmandu-se de cursurile profesorilor. Și —

Acuma, până să se ajungă la o cooperativă, trebuie ca ideea, simțul de apărare, conștiința de datorie să lupte câțva timp împotriva lenii orientale, palimii de bun trai în leafă și mită, ori în împrumuturi jidovești, după datină, împotriva zi-zaniilor personale și a dezbinărilor de partid în vederea căpătuielii. Dar, în sfârșit, se ajunge la societate, la prăvălie sau atelier, la negoț. Odată acest mare lucru îndeplinit, trebuie ca întâia creațiune să fie privită numai ca un început, ca un punct de plecare.

Cine face librărie, poate face și băcănie, poate face și pitărie, poate întemeia și ateliere de croitorie (cizmăria o au încă românii), poate deschide și bazarele, în care se face bogăția dinastiilor evreești. Fiecare an bun — și e atât de ușor să-l aveți! — să aducă —, din dividende, care se pot cedă, căci se face doar operă națională, nu operă de speculă, — secții nouă. Până ce din cea dintâi sflicasă înjghebare s'ar face o măreață clădire de economie națională, în umbra căreia cultura națională, viața socială unitară națională, arta națională, politica națională s'ar dezvoltă priincios și repede.

La lucru, fraților! Vedeti dușmanul mișcându-se de spaimă la cea dintâi desfășurare de steag a noastră.

Și aceasta e o sigură chizășie de biruință!

N. Iorga.

Situația politică.

Declarațiile contelui Khuen Héderváry. — Un deputat huiduit de alegători. — Grevă generală.

Declarațiile contelui Khuen Héderváry.

Deși evenimentele politice de externe, proclamarea Bulgariei ca regat, anexarea Bosniei și Herțegovinei sunt azi pe planul întâiu al preocupărilor politice, totuși nici mișcarea politică produsă prin desvălirea proiectelor contelui Andrassy nu a încetat.

Ieri contele Khuen-Héderváry fostul ministru-președinte a făcut unele declarații interesante privitoare la proiectele lui Andrassy.

Contele Héderváry spune că i-ar fi convenit mai bine dacă s'ar fi progresat mai încet pe calea democratizării constituției (cam peste două sute de ani, ca să mai profite d-nii conți de privilegiile de azi!) Dar vechiul sistem e mort și tre-

bine să se bage de seamă — se recrutează publicul acesta din toate clasele societății, dar mai ca seamă din clasa de jos, a lucrătorilor pe la fabrici, a tipografilor, a funcționarilor de mână a treia, a fetelor de prăvălie.

Trecem din sală în sală: din cabinetul pentru științele naturale, în sala pentru englezește, în sala pentru lucrările chimice, în sala de fotografiat, în cabinetul experimentelor fizice, a istoriei artelor, al științelor de stat (da, chiar și ramul acesta nu e dat uitării), a sălii de desen după natură, în sălile cu acvariu. Pe pereții claselor o serie întreagă de tablouri și sculpturi explicative.

— »Uite«, îmi zice însoțitorul meu, »animalele astea au fost preparate de membrii societății noastre și dăruite tot de ei«. Mirosul nu mă alungă, am fost de vre-o câteva ori în sala de sețat și sunt obicinuit cu preparatele acestea.

Firește, preparatele au fost făcute sub supravegherea unui specialist, profesor titrat.

Colecții bogate de insecte, de minerale, de plante — toate dăruite din îndemn propriu. Un schelet de om ne rânjește de pe o masă.

În săli planuri de oră desenate cu îndemănare de membrii societății: Păduri pline de verdeață și ceruși albastre. Vezi, că au contribuit cu toții cu dragă inimă.

buie acuma poporul introdus în constituție pentru asigurarea păcii. Dar reforma guvernului e o adevărată caricatură a votului universal. Andrassy a spus că reprezintă o tranziție. Dar tranziție încotro? Într-o lume retrogradă căci creiază privilegii și împărțește alegătorii pe clase sociale. Dacă părțile necunoscute ale reformei vor jigni pe nemaghiari, atunci vor trezi mare amărăciune în sânul lor, care va stârni nouă lupte. Nu-i adevărat că supremația ungurească nu se poate menține decât prin mijloace meșteșugite. În loc de pace va urmă un război al tuturor împotriva tuturor. Nu știu intrucât corăspunde proiectul lui Andrassy pactului cu coroana, dar știu că țara dorește un vot universal cinstit.

Un deputat huiduit de alegători.

Deputatul Rátkay László din Ozora (comitatul Tolna) a voit să facă o excepție și

să-și rostească darea de seamă în fața alegătorilor. Bietul patriot a pățit-o însă.

Alegătorii au început să-l amenințe și l-au huiduit. Rátkay a fost nevoit să renunțe la discurs și a plecat ca un cățel plouat.

Grevă generală.

Partidul socialist are de gând să proclame grevă generală. De-ocamdată ea va fi proclamată pe o singură zi, ca un fel de probă generală. Adevărata grevă generală se va proclama atunci când ministrul de interne va depune în cameră proiectul de reformă electorală.

Anexarea Bosniei.

Monitorul oficial de azi publică patru autografe ale monarhului nostru cu privire la anexarea provinciilor turcești ocupate de monarhia noastră pe baza tratatului de Berlin încheiat între marile puteri înainte cu 30 de ani. Autografele se adresează primului ministru ungar, ministrului de externe austro-ungar, ministrului comun de finanțe și poporului din Bosnia și Herțegovina. Ele dau sancțiunea de drept unor stări factice și pun în perspectivă reforme constituționale pe seama teritoriului anexat.

Firul telegrafic a răspândit deja vestea acestui eveniment istoric în întreaga lume și nu va surprinde decât pe ceice n'au pătruns logica evenimentelor din Balcani, precipitate în desfășurarea lor de inaugurarea constituționalismului în Turcia.

Stările haotice din Balcani s'au limpezit numai la aparență prin tratatul de Berlin înainte cu 30 de ani. De atunci și până azi procesul de cristalizare n'a încetat nici sub paza stavilitoare a puterilor europene. O singură lege, numai legea eternă a evoluției firești va crea stări definitive pentru rasele și naționalitățile din Balcani. Până la limpe-

zirea definitivă, până la proporționarea armonică a singuratecelor forte, va trece încă multă vreme. Chestiunea balcanică va continua încă multă vreme să tulbure pacea Europei, deși în măsură din ce în ce mai mică, cu cât evoluțiunea firească va apropia soluțiunea statornică. În acest mers, proclamarea independenței bulgare și anexarea Bosniei, actualele evenimente de senzație universală, vor insera stadii marcante în istorie.

Hotărârea domnitorului nostru de a crea stări definitive în privința raportului de drept public dintre monarhie și provinciile turcești schimbă esențial situația de până acum. Prin incorporarea lor la monarhia noastră și desfacerea legăturii fictive ce le mai amintea supremația de odinioară a Turciei, ele vor primi o organizație nouă, ale cărei linii generale se deslușesc deja din autografele împăratești. De sine înțeles că o constituție deplină nu vor primi ele decât cu vremea după ce legătura de drept public se va consolida prin conștiința apartinerii lor la destinele monarhiei.

Urmările anexării în politica externă după toate semnele nu vor fi de natură a provoca războiu. Nici nu ne putem închipui ca diplomația noastră să nu fi avut precauțiunea elementară de a pregăti puterile pentru un astfel de eveniment. Turcia se va resemna în fața neștrămutabilei stări de lucruri. Precum nu a fost surprinsă nici de manifestul de independență al Bulgariei, tot astfel se va împăca cu faptul împlinit al anexării. De treizeci de ani n'a avut nici o ingerență în afacerile interne ale Bosniei, toate așezămintele din provinciile ocupate poartă pecetea supremației austro-ungare. Germania și Italia aprobă actul diplomației noastre, iar împrejurarea că deodată cu anexarea Bosniei s'a dat ordin ca trupele austro-ungare să părăsească definitiv sandjacul Novi-Bazar, recunoscându-se astfel de teritor turcesc, a făcut pretutindeni cea mai bună impresie, risipind nedumeririle ce răstălmăceau intențiunile monarhiei noastre. Dacă entente-ul anglo-ruso-francez mai continuă a agita pretextul revidierii tratatului de Berlin, cerând convocarea de urgență a unui congres al puterilor, e pentru că Rusia dorește deschiderea Dardanelor

În sala de engleză — cursul este unul din cele mai cercetate — toate accesoriile pentru un turist. Se împrumută bucurios membrilor societății. Pe pereții Ehner Eschenbach, scriitoarea vieneză, Ibsen și Schiller.

Într'altă sală, a doua în ce privește mărimea un skiopticon imobil în preț de 2000 de fiorini. Se țin aici zilnic cursuri pentru două sute de persoane.

Ce să mai spun de laboratoarele celelalte unde te minunezi de ce vezi. Oricare membru are voie să se ocupe cu ce-i dictează inima: cu dinamica, cu fotometria, cu chimia (un laborator cu sute de sticle, de pilini, de pere electrice), cu fotografia, cu desenul, cu estetica, cu științele de stat.

Joe din Otricoli ne privește cu ochii săi plini de demnitate în sala de istorie a artelor, și monumentul lui Bartholomé »Aux morts«, care a făcut atâta vâlvă, și Gladiatorul murind, și sculpturile lui Rodin și capul sarcastic al lui Voltaire — toate ne privesc din toate părțile.

Dar mai sunt o mulțime de amănunte interesante, de aceea le voi povesti altădată.

Weimar, 1908, Sept.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa — mester de monumente și pietre de amintire.

Fabricație proprie din marmură, granit, soynil, labrador etc., din pietre de marmură magazinul se află în Kolozsvár, Ferenc József-ut 25. Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 604. Filiale: Nagyvárad, Nagyzenon, Déva și Bánatak.

pentru vasele sale, iar Anglia tinde să-și realizeze pretențiunile în Egipt. România observă o atitudine expectativă. Singur presa Serbiei vociferează strident, văzându-și risipit prin anexarea Bosniei visul ei de aur: Serbia mare. O lămurire deplină vor aduce zilele următoare.

Ziarele maghiare talmăcesc din autografele monarhului, că anexarea s'ar face prin invocarea drepturilor istorice ale coroanei ungare. Se pare că partea cea mai dificilă a anexării va fi chestiunea că unde să fie alipite provinciile anexate. Cât ne privește pe noi, nu putem decât să ne bucurăm de promisiunile cari pun în perspectivă constituția pe seama Bosniei și să dorim ca aceea să fie cât mai deplină. Incolo privim pe gânduri, cum mozaicul de popoare ce prezintă fața monarhiei noastre — se împeștriază și mai mult.

Autograful adresat primului ministru Wekerle.

Dle Wekerle!

Am hotărît să întindem drepturile mele de suveranitate asupra Bosniei și Herțegovinei și să pun regulamentul succesiunii de tron pentru casa mea în aplicare și în aceste țări și să le acord în același timp instituții constituționale.

Vă comunic în același timp copiile autografelor adresate cu acest prilej către ministrul casei mele și de externe și către ministrul comun de finanțe și te invităm conform art. 5 din legea VI din anul 1880 să faci demersurile necesare pentru a prezintă în conformitate proiectele necesare în cameră.

Budapesta, 5 Octomvrie 1908.

(ss) Francisc Iosif

(ss) Wekerle Sándor

Un autograf redactat în exact aceiași termeni a fost adresat primului-ministru austriac baronului Beck.

Autograful adresat ministrului afacerilor străine.

Dle baron de Aehrenthal!

Suntem pătrunși de convingerea nestrămutată că marile scopuri culturale și politice pentru cari monarhia s'a însărcinat cu ocuparea și administrarea Bosniei și Herțegovinei și succesele de până azi ale administrației câștigate cu jertfe nu pot fi asigurate decât prin acordarea de instituții constituționale conform trebuințelor acestor țări. Deoarece condiția prealabilă pentru acordarea constituției este crearea unei situații juridice clare și neîndoelnice pentru cele două țări, întindem drepturile noastre de suveranitate asupra Bosniei și Herțegovinei și punem și regulamentul succesiunii de tron în aplicare pentru aceste țări. Pentru a dovedi intențiile noastre pașnice ce ne-au călăuzit la aceste hotărâri, ordonăm evacuarea sangeacului Novibazar prin trupele armatei noastre de acolo.

Budapesta, 5 Oct. 1908.

(ss) Francisc Iosif.

(ss) Aehrenthal.

Autograful adresat ministrului comun de finanțe.

În autograful acesta să spună că Majestatea Sa adresează popoarelor din Bosnia și Herțegovina o proclamație. Afară de drepturile constituționale de azi se acoardă celor două țări și dreptul de liberă mutare, secretul epistolar respectate și până acum, apoi dreptul de jurisdicțiune prin judecătorul competent, dreptul de petițiune, dreptul de asociare și întrunire.

M. Sa ordonă ca locuitorii țărilor să aibă parte la conducerea afacerilor publice. Pentru aceia le acordă o constituțiune. Corpurile legiuitoare se vor compune în baza principiului de reprezentanță a intereselor diferitelor clase sociale, care va fi o iconă credincioasă a situației naționale, confesionale și politice din acele țări. Demnitarii mai însemnați, persoanele sus puse prin cultură și avere, locuitorii orașelor și comunelor rurale vor fi reprezentați în colegii (curii) deosebite.

Alegătorii vor vota în fiecare colegii după confesiuni nu pentru a feri numai concordia confesiunilor de perturbații, dar și pentru a asigura fiecărei confesiuni numărul relativ de reprezentanți.

Competența dietei Bosniei și Herțegovinei va cuprinde toate afacerile legiunii și controlului privitor la administrația și justiția Bosniei și Herțegovinei.

Pentru a da locuitorimii provinciilor o dovadă de intenție serioasă de a asigura situația de drept, invită ministrul de-a prezintă Majestății Sale proiectele conforme, cât mai de grabă pentru a aplica noua constituție.

Autograful poartă iscălitura M. Sale și a ministrului comun de finanțe Burian.

Cuvântul domnitorului către poporul din Bosnia și Herțegovina.

Noi, Francisc Iosif I., împăratul Austriei, regele Bohemiei etc. etc. și regele apostolic al Ungariei.

Către populația din Bosnia și Herțegovina!

Când înainte cu un veac de om trupele noastre au depășit hotarele țării voastre, ați primit asigurări, că ele nu vin ca dușmane, ci ca prietene vouă, cu voința hotărâtă de a pune capăt nevoilor în cari țara voastră s'a săbătut atât de greu vreme de mulți ani. Acest cuvânt ce vi s'a dat în momente serioase a fost împlinit cu cinste. Guvernul nostru a năzuit mereu, să conducă țara prin cumpănită legalitate și prin activitate neobosită către un viitor mai bun. Putem afirma cu multă bucurie, că sămânța aruncată în brazdele terenului serumat a rodit cu prisos. Și voi trebuie să considerați de o faptă bună, că în locul volniciei și al opresiunii a răsărit ordinea și siguranța, că viața materială a prosperat neîncetat, că efectul salutar al culturai e pe cale de a se arăta și subit aripile proteguitoare ale administrației sistematizate fiecare se poate bucura neconturbat de roadele muncii sale:

Cu toții suntem datori să înaintăm fără preget în direcția aceasta. Având înaintea ochilor scopul, socotim c'a sosit timpul, ca să ne exprimăm încrederea ce avem în maturitatea politică a poporului din aceste două țări.

Voim să ridicăm viața politică a Bosniei și Herțegovinei la un grad mai înalt și ne-am hotărât în consecință să dăruim acestor două țări o astfel de organizație constituțională, care ținând cont de referințele și interesele generale, să fie baza legală în reprezentarea dorințelor și trebuințelor lor. Veți avea cuvânt de aici înainte cu privire la îndrumarea afacerilor țării voastre, a cărui cărmuire separată de până acum va rămânea și pe mai departe.

Pentru înființarea acestei constituții provinciale e o condiție primordială, ca situația de drept a acestor două țări să se fixeze lămurit și neîndoios. Din cauza aceasta și mai având în vedere și legăturile străvechi, ce uniau pe gloriosii noștri antecesorii în tronul ungar cu acestea țări, întindem drepturile noastre suverane și asupra Bosniei și Herțegovinei și voim ca regulamentul de succesiune în tron a Casei noastre, în vigoare, să se aplice și cu privire la țările acestea. Locuitorii acestei țări vor fi astfel părtași la tot binele, ce va rezulta din consolidarea legăturii ce a existat până azi. Noua ordine chizășuește că țara voastră va fi un lăcaș sigur al culturii și al bunăstării.

Bosnieni și Herțegovineni!

În mijlocul acelor griji mari, ce apasă asupra tronului nostru, va ocupa un loc deosebit și de aici înainte grija ce purtăm bunăstării voastre materiale și spirituale. Vă veți bucura de dreptul mare al egalității înaintea legilor, veți lua parte la alcătuirea legilor cu privire la chestiunile de interes pentru țara întreagă, toate confesiunile vor fi deopotrivă protegute, limba și însușirile voastre naționale vor fi păzite deplin. Libertatea individuală și binele obștesc vor fi steaua conducătoare a guvernului nostru în aceste două țări.

Voi la tot cazul veți fi vrednici de încrederea ce se pune în voi, dovedind alipire și credință către Noi și Casa noastră.

Ne dă putere nădejdea, că chizășia cea mai de preț al oricărei propășiri în stat, armonia dintre domnitor și popor, ne va călăuzi întotdeauna pe cărările noastre comune.

(ss) Francisc Iosif.

Independența Bulgariei.

Proclamarea independenței a stărnit un elan de însuflețire în toată țara. Autoritățile administrative vor organiza mari serbări naționale. Orașele au arborat steaguri, piețele publice din Sofia răsună de cântece și de salvele de bucurie. Azi s'au ceremoniat prețutindeni slujbe bisericești solemne. Școalele au sărbătore treize zile de-arândul, de-așemenea și oficiile de stat. Armata organizează festivități mari, — dela un capăt al țării până la celalalt e numai bucurie.

Dăm telegramele dela vale:

Lansarea proclamației.

Sofia, 6 Octomvrie. Ministrul de interne a adresat prefectilor câte-o telegramă, comunicându-le că evenimentele întâmplare în vremea din urmă în Bulgaria și străinătate, cum sunt cazul Gosov și chestiunea căilor ferate orientale, au necesitat în interesul țării proclamarea independenței, care de facto era și până aici. Cu gândul să satisfacă acestei necesități, M. Sa regele Ferdinand I-ul a proclamat, în capitala regiilor bulgari de odinioară, Bulgaria de Nord și cea de Sud regat liber și independent.

Manifestul regesc.

Sofia, 6 Octomvrie. Iată textul manifestului regesc citit în „Tirnovo“:

Din voința neuitatului nostru liberator, marele popor rus și cu ajutorul supușilor bunului nostru prietin și vecin, Majestatea Sa regele României, la anul 1878 am scuturat jugul nostru. Dela începutul perioadei de 30 ani trecuți de atunci, poporul bulgar inspirat de duhul apostolilor libertății lui a muncit cu stăruință și vrednicie demnă de amintirea lor pentru prosperarea țării, ca să edifice din ea în decursul domniei mele și a principelui Alexandru de odinioară un stat vrednic de a fi membru deopotrivă îndreptățit în familia popoarelor civilizate. Ca în privința culturală și economică să înainteze și în viitor pe calea apucată, Bulgariei nu i-se poate pune nici o stavilă și propășirea ei nimic nu poate s'o oprească. Aceasta este dorința și voința poporului. Poporul bulgar și domnitorul său nu pot avea decât același gând și aceeași dorință. Deși țara »de facto« a fost independentă, în dezvoltarea ei normală și pașnică a fost împiedecată de niște iluzii, a căror nimicire a rezultat răcirea relațiilor dintre Turcia și Bulgaria. Eu și poporul meu dorim premenirea politică a Turciei și ne bucurăm de aceasta. O Turcie liberă și independentă și o Bulgaria la fel implică condiția creării și întăririi legăturilor prietenești, pe baza cărora ne putem consacra dezvoltării pașnice. Pătruns de gândul acestei opere sfinte și dorind să împlinesc trebuințele statului, proclam Bulgaria unită la 1885 regat independent și cer binecuvântarea lui Dumnezeu asupra ei. Eu și poporul meu credem că acțiunea aceasta a noastră va întâmpina aprobarea puterilor mari. Trăiască poporul bulgar și Bulgaria independentă!

Președintele sobraniei și președintele consiliului de miniștri în numele reprezentanței naționale și al guvernului i-a imbiat principelui titlul de „Întâiul rege bulgar“, pe care l-a primit cu mândrie.

Intențiunile pașnice ale Bulgariei.

Londra, 6 Octomvrie. Agentul bulgar Ristov, a declarat că din pricina manifestului de independență nu trebuie să ne temem de războiu. Poporul bulgar e pătruns de convingerea că numai prin menținerea bunelor relațiuni cu Turcia va

prospera. Nu e exclusă chiar o alianță între cele două state.

Acțiunea Angliei și a Rusiei.

Londra, 6 Octomvrie. „Times“ anunță din Petersburg: Rusia n'a fost surprinsă de precipitația evenimentelor. Rusia va pretinde convocarea unui congres la Petersburg și va cere anumite compensații. Guvernul rusesc va năzui să împiedice izbucnirea eventualului războiu între Turcia și Bulgaria.

Atitudinea Turciei.

Londra, 6 Octomvrie. „Daily Mail“ anunță din Constantinopole: Ambasadorii rus, englez, francez și german, au sfătuit pe marele vizir să ia o hotărâre fără întârziere. Marele vizir are încredere în puterile mari și manifestul de independență al Bulgariei nu-l consideră pretext de războiu, dacă Bulgaria nu va pași agresiv față de Turcia în Macedonia. Turcia va răspunde cu războiu normal, va îndepărta pe exarhul bulgar și va boicota articii austro-ungari.

Constantinopole, 6 Octomvrie. Poporul e potrivit împotriva guvernului, căruia îi atribuie nepăsare. Părerea cercurilor conducătoare e însă că proclamarea independenței nu poate fi socotită „*casus belli*“, până când Bulgaria nu se va angaja în Macedonia. Cei cari cunosc firea poporului turc, afirmă, că la caz dacă agitației acumulate nu i-se va da frâu prin declararea războiului, se așteaptă tulburări sângeroase.

Convocarea congresului.

Paris, 6 Octomvrie. Tinta desbaterilor politice ce se urmează între Pichon, Izwolski și Anglia e convocarea unui congres pentru a se discuta revizuirea tratatului de Berlin necesită de evenimentele din Balcani.

Se svonește că Anglia nu va lua la cunoștință nota Bulgariei despre proclamarea independenței sale și în consecință nu va trimite la Sofia reprezentant diplomatic, până când chestiunea independenței Bulgariei nu se va tranșa definitiv de către puterile cari au semnat tratatul de Berlin:

Renunțarea Austro-Ungariei la sandjaciul Novi-Bazar a făcut atât aici, în Paris, cât și la Roma și la Constantinopole cea mai bună impresie.

Date statistice asupra Bulgariei.

Bulgaria (fără Rumelia) să hotărește la miez-noapte cu România, de care o desparte linia Dunării, în sud cu Rumelia prin munții Balcanului, cu Turcia prin munții Rodopului, în est cu Marea-Neagră și în vest cu Serbia. Este o țară mai mult muntoasă. Riturile cele mai mari să varsă în Danăre. Climatul e sănătos și prielnic agriculturii. Întinderea țării e de 62.629. chm. pătrați și avea în anul 1906 2.928.255 de locuitori. Partea covârșitoare o formează bulgarii. Sunt mulți greci în sud, și vre-o 80.000 de români, parte în orașe, mai ales în Sofia unde este o școală românească, parte la țară. În est locuiesc turcii. Capitala Sofia are 82.000 de locuitori, și alte 21 de orașe au peste 40.000 de locuitori, Sofia are o universitate completă și un seminar profesesc. Mai sunt în țară 25 de școli secundare și 4720 de școli primare. Învățământul primar e obligator.

O parte din pământ, cam 25%, este neproductiv. Ramurile de ocupație de căpetenie sunt agricultura și cultura vitelor. Exportul de cereale e foarte însemnat. Să mai produc vinuri și tutun. Foarte însemnată e cultura trandafirilor. Exportul de ulei de trandafiri a fost în 1901 de vre-o 2 milioane. Industria e puțin dezvoltată. Exportul a fost în anul 1905 de 118 milioane, importul de 95 de milioane. Lungimea rețelei de căi ferate e de 1648 de chm. (inclusiv linia căilor ferate orientale 300 de chm. ocupate dăunazi de guvernul bulgar.) Lungimea firului telegrafic este de 5268 de chm.

Efectivul de pace al armatei e de 54.000, efectivul de războiu 190.000. Tricolorul țării e alb, verde și roșu, deci cele unghurești dar în altă ordine.

Rumelia.

Rumelia cuprinde coastele de sud ale Balcanului și se hotărește spre miez-noapte cu Balcanul, spre răsărit cu Marea-Neagră. Întinderea

ei e de 32.594 de chm. pătrați și are 1.099.984 de locuitori, între cari peste 80% bulgari. Capitala Filipopole are 45.600 de locuitori. Agricultura, comerțul și industria sunt cam pe aceeași treaptă ca în Bulgaria și sunt în plină dezvoltare. Dela 1885 încoaci Rumelia e sub administrația Bulgariei.

Din România.

Trecerea Principelui Bulgariei prin România. Duminecă seara la orele 7 și 5 minute cu fulgerul a sosit în gara de Nord venind dela Viena A. S. Principele Ferdinand al Bulgariei. Trenul a suferit o întârziere de 90 minute.

Sosirea oaspetelui princiar n'a fost anunțată, decât atunci când trenul intrase în țară.

Cum prințul Bulgariei sosise în Capitală incognito, dintre persoanele oficiale n'au luat parte decât un număr restrâns, dat fiind și faptul că principele n'avea a rămâne în capitală, ci a-și continua călătoria în Bulgaria.

Printre persoanele oficiale cari sosiseră întru întâmpinarea oaspetelui princiar, am remarcat pe dnl general Averescu, ministru de războiu, Emil Petrescu, prefectul poliției capitalei, Ion Panaitescu, directorul siguranței generale a statului, Costescu Comăneanu, colonel Bogdan d. Minceff secretarul legației bulgare, Rămniceanu sub-directorul C. F. R., inspectorul de poliție Cotruș, Villi Georgescu dela Siguranța Statului comisarii Weltz și Negrescu.

La orele 7 și 15 minute, trenul își făcù apariția în gara de Nord. După o întârziere augustină oaspe descinse din vagonul expres și trecù în cel special. A. S. era însoțit de generalul Marcoff, șeful casei militare, împreună cu 7 aghiotanți.

Principele Ferdinand s'a întreținut câteva minute cu dl general Averescu.

Fiind suferind principele a rugat pe dl ministru de războiu să transmită celor prezenți că nu poate convorbi cu d-ilor, starea sănătății Sale nepermițându-i.

Prințul era îmbrăcat civil. În cap purta o șapcă neagră de voiaj. După ce se termină scurta convorbire, trenul special destinat a conduce oaspețele princiar la Ramadan se puse în mișcare.

Până la acest punct A. S. a fost însoțit pe lângă personajul din anturajul său și de dl Ion Panaitescu și Villi Georgescu.

Decorare. Guvernul francez a decorat de dl N. Xenopol, senator, cu Ordinul „Legiunii de Onoare“ în gradul de comandor.

NOUTĂȚI.

ARAD, 6 Octomvrie n. 1908.

— **Desvâlirea statuei lui Rudolf.** Comisiunea încredințată cu statuia lui Rudolf se pregătește cu mare sârguință pentru serbările desvâlirii, cari vor avea loc în 12 I. c. A început deja să trimită în toate părțile biletele de intrare deși mereu se anunță societăți cari vor să ia parte la desvâlire. S'a anunțat și principesa Elisabeta, soția prințului Windschgrätz, că dorește să ia parte la desvâlire.

— **Justh Gyula** — baron. Ziarele unghurești aduc știrea, că președintele dietei, fost pe vremea leu în comitetul de salute publică, va fi numit în curând — baron. Aceasta ca fiastru pentru rana ce i-a cășunat porunca dela — Chlopy!

Numai Barabás al nostru rămâne tot simplu „polgártárs“, măcar că nimeni n'a răcnit mai puternic decât dânsul nici nu s'a ploconit mai adânc la Viena.

— **6 Octomvrie**, comemorarea celor 13 generali honvezi executați la 1849, s'a serbat ieri în Arad cu mare alai, cu atât mai mare de data asta, cu cât a fost aici și marele „kurucz“ Thaly, pe care l-au purtat în toate părțile ca pe niște moaște sfinte.

— **„Moara cu noroc**“, excelenta navelă a colaboratorului și amicului nostru Ioan Slavici apare acum în „La Patrie“, ziarul francez din București redactat de dl Virgil Arion.

Se știe că această navelă a fost tradusă și în nemțește, între altele a apărut: în Biblioteca Universală din Lipsca.

— **Pricopsit.** Koszta János, cunoscutul personaj aradan, a fost în fine răsplătit după cum se cuvine pentru patriotica sa purtare: a fost numit slujbaş la o instituțiune nu se poate mai nimerită: la „vágóhid“ (abatoriu), cu leafă de 36 florini în hani gata.

Așa să-i vedem pricopsiți pe toți cei de o pănră cu Koszta!

— **Nouă linie ferată în comitatul Caraș-Severin.** Ministrul de comerț a autorizat firma Winkler & Comp din Seghedin de a construi linia vicinală Lugoj-Reșița. Noua linie ferată va trece prin comunele Herendești, Petroasa, Rometea-Pogănești, Furling, Dezești, Zorlențul-mare, Prebul, Socieni la gara din Reșița!

— **Notă bună patrioților români din Oradea.** Dela Oradea-Mare, din internatul unde tare și mare este faimosul Laurant, primim următoarea scrisoare:

„Astăzi, când trăim timpul cel mai critic, când fieștăcare român își îndreaptă ruga sa către D-zeul popoarelor, cerând răsărirea soarelui dreptății; dorință, ba datorință sfântă avem și noi, ca să ne interesăm de cauzele noastre naționale. Fiind însă — „ca puil cel de cuc în cuib de cioară“, — în internat străin — când colo noi am putea avea — nu putem, căci aici ni-e răpită chiar și limba, decum să citim românește. Noi însă ne-am hotărît că mai bine să ne arunce în stradă, decât să conversăm între noi în limbă străină. Drept aceea ne adresăm către bunăvoința D-voastră și vă rugăm să ne trimiteți „Tribuna“, ca în anul trecut. Numai pe de-a fariș o putem citi, adevă Dumineca pe când mergem la biserică românească.“

Și se tolerează situația asta și sub păstorirea P. S. Sale Dr. D. Radu?

— **Avere bisericească-scolară în mântle jidanilor.** Primim știrea din Nádlaç, că protopopul unit d'acolo, Bozintán Sándor, a dat pământul profesesc și pe al școlai în arândă la doi jidani. La licitație erau de față mai mulți români de ambele confesiuni. Condițiunea era că pământul să se arendeze pe un an. Bozintán a făcut licitație așa de pr pit încât oferenții români, cari erau de față, nu au avut nici timpul material de a-și face ofertele, încât jidanul concurent a căpătat pământul și nu pe un an, ci pe trei. Românii înțelegând mișelia renegatului protopop și a cățălușilor lui, s'au depărtat întristați adânc de purtarea acestui păstor nevrednic.

— **O asasinare misterioasă.** Se vestește din Brașov, că în Mocca s'a petrecut Vineri noaptea un caz de banditism. Comersantul George Gărbacea, care are prăvălia tocmai în centrul comunei, dormea cu familia lui în camera de culcare. După miezul nopții se deschide deodată ușa și intră doi bărbați cu fețele murdărite cu fumingine. Unul luă revolverul stăpânului, iar celalalt îl provocă pe Gărbacea ca să-i dea toate obiectele de valoare. Soția și soțul îngrozii erau gata la ori ce, dar atunci celalalt bandit îl împușcă pe Gărbacea în abdomen și apoi fără să ducă ceva cu ei o luară la fugă. Comersantul muri după ce fu ascultat, cele spuse de el consonă cu mărturisirea soției. O servitoare mică, care a fost de față la asasinare a amuțit de groază și dela care se așteaptă lămuriri, cari să-i pună pe urma bandiților.

— **O mașină de socotit cu globurile tricolore** a scos din sârte pe inspectorul școlar din Cluj. Această mașină infernală de „agitație“ a fost găsită într-o școală românească de lângă Cluj, iar învățătorul român Simion Papp a fost tras în cercetare disciplinară. Inspectorul școlar nu s'a mulțumit însă numai cu alăta, ci a denunțat acest cas grav și ne mai auzit de „agitație“ naționalistă în școală, procuraturii. Procurorul, se vede un om mai cu minte decât dnul inspector, a notificat inspectorului că nu e motiv să-l pună pe amintitul învățător sub acuză. Papp s'a apărat adevă foarte corect cu aceea, că pentru a le explica elevilor mai cu succes diferite grupuri de cifre, a lăsat să se vâpsească globurile în mai multe colori. Că din întâmplare globurile s'au vâpsit în colorile: roșu, vânăt și galbin este a se explica prin faptul, că aceste colori sunt mai bătaoare la ochi și deci mai practice la prevederea învățământului.

În urma acestei apărări și inspectorul școlar s'a văzut nevoit nolens volens să abstea dela alte măsuri disciplinare contra învățătorului „agitator“ și s'a mulțumit cu aducerea hotărârei, ca mașina infernală să fie nimicită.

— »Sfatul Poporului« este titlul unei foi populare române, care va apărea în Lugoj la 1 Octombrie st. v. 1908, și care va fi scrisă exclusiv pentru popor, va aduce literatură populară, industrie și comerț, sfaturi economice și sociale. Va apărea odată pe săptămână sub redacția dlui Ioan Rodina. Un număr va costa 6 fileri. Pe un an 4 cor. Redacția și administrația: Lugoj, strada Andrei Nr. 28. — Dorim succes.

— **Complicele lui Orsini.** Se vestește din Newyork că contele Rudio, complicele lui Orsini, care a atentat la viața lui Napoleon III, a declarat cătră un ziarist din California, orașul Los Angeles unde complicele trăiește de prezent, că în conspirație luase parte și Crispi, că bombele s'au pregătit în Birmingham, la urmă contele Rudio a mai mărturisit că una din cele trei bombe a fost aruncată de el, că cu această bombă a omorât 10 oameni și a rănit-o și pe împărăteasa.

Economie.

În numărul nostru de ieri am reprodus din »Țara Noastră« un articol scris de dl Osvadă. Cuprinde multe lucruri bune, pe cari le aprobăm și noi. Ținem să declarăm însă că apostrofa, la adresa noastră, pentru că publicăm anunțuri de ale societății de asigurare »Transilvania«, ni-se pare fără rost. Intemeieze-se societate de asigurare românească, și desigur »Tribuna« va lucra pentru prosperitatea acestei societăți.

Convenția austro-română.

Cu privire la amânarea tratatelor pentru încheierea convenției comerciale austro-române ziarul »N. Fr. Pr.« publică următoarele:

Guvernul român a cerut amânarea tratatelor pentru convenționea comercială cu Austro-Ungara. Delegații români trebuiau să se afile la 22 Septembrie (5 Octombrie) la Viena. Totuși guvernul român a cerut ca tratativele să înceapă d'abia la 6/19 Octombrie.

»De oarece guvernul austriac vrea ca convenția cu România să se discute în parlament în același timp cu convenția cu Serbia, s'a comunicat guvernului român că o amânare prea mare nu e primită bine la Viena. E probabil că ambele guverne se vor înțelege ca deschiderea conferinței să aibă loc la 12 Octombrie. Amânarea aceasta e pusă în legătură cu faptul că delegații români nu erau în București și de aceea n'au putut ține conferințe prelabile.

Asfel șeful secției comerciale din ministerul de externe român, dl Burghilea, a inspectat în Macedonia număratoase consulat românești.

Dl Porumbaru care e desemnat ca președinte al comisiunii românești, se află la Berlin, ca delegat la conferința interparlamentară pentru pace. Ministrul Lahovary lipsește deocamdată din Viena, dar se va întoarce încă înainte de sosirea delegațiilor. Lipsesc de asemenea directorul vămilor D. Morandini, președintele camerei de comerț din București, dl Assan și fratele ministrului de interne, dl Constantin Brătianu.

Cum se înțelege dela sine, România a renunțat la speranța încheierii unei convenții veterinare, dar își dă silințele să găsească un deuseu pentru exportul unei oarecari cantități de carne.

Știri economice.

În ședința sa de 2 Septembrie n. c., comitetul central al »Reuniunii române agricole sibiene«, între altele a luat cu durere act despre trecerea la cele veșnice a mult regretatului episcop Nicolae Popea din Caransebeș, fost membru pe viață dela întemeierea Reuniunii. S'a luat mai departe cu plăcere la cunoștință faptul, că la recercarea comisiunii economice comitatense Reuniunea noastră a ținut în zilele de 22—24 Iulie c. un curs teoretic și practic de pomărit cu 41 conducători de școale de pomi comunale, cea mai mare parte învățători. La curs au participat: Nic. Stoica din Rechița, Ioan Chivescu din Strugari, George Ghișolu din Călnic, Aug. Dura din Săsciorl, George Gligor din Șugag, Alexandru Duvea din Sebeșel, Vasile Cărpenișan din Răhău, Ioan Cionca din Pianul sup., Nicolae Siancu din

Loman, Teodor Trifa din Pianul inf., Ioan Dordea din Bungard, Ioan Neagu din P. placa, Nic. Neamtu din Bendorf, Toma Dragoman din Cichindeal, Petru Faraon din Fofeldea, P. Popa din Cornățal, Ioan Dragoman din Ilimbav, Mathé Lajos din Săcădate, George Stănuleț din Sășăuș, Ioan Olariu din Nucet, Nicolae Viad din Cărpeniș, Nicolae Fărcaș din Apoldul rom., Remus Pop din Rodu, Ilie Oltean din Ludoșul mare, Rom. Vraciu din Polana, Ioan Stîrban din Topărcia, Iosif Stoica din Sebeșul inf., Dem. Popoviciu din Sadu, Toma Calin din Sebeșul sup., Nicolae Păcurariu din Porcești, George Dănilă din Racovița, Teodor Stoia din Veștem, Ioan Răchitan din Galș, Nicolae Hanzu din Gurarâului. I. Hanzu din Cacova, Alexandru Vlad din Mag, Ioan Patachi din Săcel, Ioan Stoia din Orlat, Ioan Dobrotă din Sibiel, Ioan Bratu din Tilișca și Constantin Tipuriță din Vale.

Cursul s'a ținut parte la școala economică consistorială, parte în grădina »Reuniunii de înfrumșetare a orașului Sibiu« și sub conducerea dlui Aurel Cosciuc, membru în comitet și totodată directorul școalei economice consistoriale.

Programul cursului: În 22 Iulie: Școala de pomi: terenul, poziția, îngrădirea pământului. Creșterea pădureților: procurarea seminței, sămănatul, răsăditul, îngrijirea pădureților până în toamnă, scoaterea din pământ și sortarea. Școala de altoit: plantarea pădureților, ocularea, creșterea trunchiului și formarea coroanei, apărarea contra păduchilor de frunze. Plantarea pomilor: scoaterea altoilor din școala de altoit, tractarea altoilor înghetați și uscați, facerea gropilor, tăierea rădăcinilor și a coroanei. În 23 Iulie, înainte de amiază: repetarea celor de sus în grădina orașului și demonstrațiuni practice, iar d. a. exerciții de oculat la școala economică și curățirea coajei și a coroanei la pomii bătrâni, folosind diferite unelte. În 24 Iulie a. m.: îngrijirea plantațiilor de pomi, săpatul în jurul pomilor, gunoarea, prelegere despre diferitele insecte stricăcioase și apărarea împotriva lor. Pregătirea emulsiei de petrol.

Examenul s'a ținut în aceeași zi d. a. în grădina orașului, sub conducerea dlui Oprea Stăflea, v. not. comitatens totodată delegat al comisiunii economice comitatense. Din partea Reuniunii agricole rom. a participat și dl Dr. I. Stroia, protopresb. totodată membru în comitetul central. Rezultatul examenului a fost în general bun. Participanții la curs au primit câte 2 cor. la zi, votați din fondul economic comitatens, iar Reuniunea agricolă li prevede cu certificate de frecvență și absolvire a cursului. Acesta a fost al 2-lea curs de pomărit aranjat de Reuniunea agricolă cu conducătorii școalelor de pomi comunale.

Comitetul a luat la cunoștință faptul, că s'au procurat dela Mihail Schnell din Turnișor doi purcei (o purcică și un vier), de rasa »Bockschire«, cari sunt mult mai rezistenți și mai spornici, pe cari i-a dat spre prăsire notarului Victor Cărbăban din Mchu cu condiția de a plăti Reuniunii prețul lor de cor. 40 în 4 rate semestrale și fără de interes.

Direcțiunile însoțirilor de credit sătești sistem Raiffeisen și ale »Tovărășiiilor agricole« sunt din nou rugate a trimite socotelile pro 1907 și raport despre activitatea din 1907, spre a fi trecute în raportul general despre activitatea Reuniunii rom. agricole pro 1907, ce e în redactare.

»Secretarul«.

Cuptorul de uscat poame sistem »Cazenille« din Săliște. »Reuniunea română agricolă sibiană« încă în anul 1894 a fost dăruită din partea ministrului reg. de agricultură cu un cuptor de uscat poame, sistem »Cazenille« pe care l-a zidit cu mari cheltoieli, în frunza comună Săliște. Cuptorul cuprinde 95 lese, pe cari se pot usca deodată cam 90 decalitri prune; din circa 5 decalitri să capătă 3 decalitri prune uscate. Prunele se uscă în timp de 48 ore, în cele dintâi 24 ore, la o căldură de 40 grade, iar în celelalte 24 ore căldura se urcă până la 70 și chiar 80 grade C. La un cuptor se consumă circa o jumătate m. cubici lemne. După ce se iau prunele de pe lese, să întind ca să se răcească și numai după răcire să adună. Merele, perele și persecile se uscă în 24 ore, cu mai puțină căldură, consumându-se numai jumătate cantitate de lemne, ca la uscatul prunelor. Poamele de uscat trebuie să fie coapte bine și dacă să uscă cu

grije, reușesc bine. Voind a le da lustru, să pună încă odată în cuptor, pe timp scurt, înfierbătându-se bine. La cuptor se pot usca și zarzavaturile (morcovi, pătrânjei etc.), atât de câtăle pe la orașe. Cuptorul în restimp a fost pus în lucrare și cei cari s'au folosit de el, au fost pe deplin mulțumiți, dat fiind, că poamele să uscă deopotrivă, să păstrează în întregime, fără a se scurge mustul din ele și fără a se afuma, și pe deasupra poamele uscate își păstrează gustul 3—4 ani de-a rândul. După cum aflăm, membrii din comitetul Reuniunii, dl P. Draghici, prim-petitor în Săliște, la întreprinderea comitetului, a provocat primăriile din apropiere, ca se publice și să indemne pe ceice au poame de uscat să se întovărășească spre acest scop, punându-se în legătură cu dl Demetriu Foale, conducătorul lăptăriei din Săliște, totodată încrezutul comitetului reuniunii care în conștelegere cu vice-președintele Reuniunii, dl I. Chirca, prim-notar acolo, a iie măsurile de lipsă pentru punerea în lucrare a cuptorului. E de regretat, că poporul nostru din partea locului nu poartă mai mult interes de acest bogat izvor de câștig și bogat mijloc de alimentație.

»Dău vede!«

Budapesta, 6 Octombrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grân pe Oct. 1908 (100 kg.)	22.98—23—
Săcară pe Oct.	18.68—18.70
Cucuruz pe Malu	14.70—14.72
Ovăș pe Oct.	15.90—15.92

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Grâu nou

De Tisa — — — —	22 K. 80—23 K. 60 R.
Din comitatul Albei —	22 > 60—23 > 40 >
De Pesta — — — —	22 > 60—23 > 40 >
Bănățenesc — — — —	22 > 80—23 > 60 >
De Bacica — — — —	22 > 80—23 > 60 >
Săcară — — — —	18 > 75—18 > 90 >
Orzul de nutreț, cvallt. I.	15 > 75—15 > 90 >
> de cvallitatea II.	15 > 40—15 > 05 >
Ovăș de > I.	16 > 50—16 > 80 >
> > > II.	16 > 10—16 > 40 >
Cucuruz vechiu — — —	16 > 80—17 > — >
> nou — — — —	> — — — > — — >

Poșta Redacției.

Lugoj. Vă mulțumim, dar, precum ați văzut, am avut raport dela trimisul nostru special.

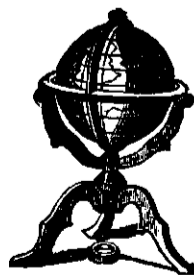
Poșta Administrației.

Mochiu Vancea. Pelbarhida. Am primit 12 cor. pe sem. II 1908.

Aurel D. Papp. Socodor. Am primit 4 cor. abonament până la finea anului 1908.

Gheorghe Negoescu. Galați. Abonamentul în România e 40 Franci la an, deci la o lună mai mult decât 2 cor.

Redactor responsabil Constantin Sava.
Editor proprietar George Nichin.

Fiecare învățător

să ceară

catalogul special de hărți,

rechizite de învățământ, globuri, inscripții de școală și tot felul de alte obiecte

pentru învățământ, după prescrierea ministrului de instrucție publică.

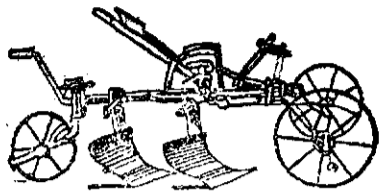
Se capătă la librăria lui

Ingusz I. și fiu,

Arad, strada Weitzer János.

Telefon penfu comit. Arad și Timiș 517.

Prima societate de pluguri
din Chichinda-mare.
Paia Kimpanov
Nagykikinda.

recomandă plugurile de prima calitate,
și cele mai practice, fabricație maghiară.
Vă rugăm să cereți catalog de prețuri.

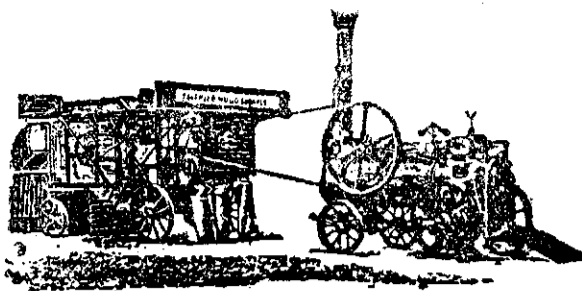
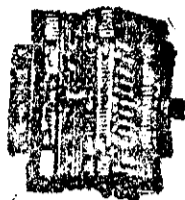
IOAN TORMA ȘI SOȚUL
fabricant de instrumente muzicale.
ZOMBOR, str. Reșală nr. 2.
Mare depozit de instrumente
cu coardă de alamă și de lemn
precum tambure și harmonice.

Tot felul de reparaturi în branșa
aceasta se săvârșesc în mod
: special și cu prețuri efitne. :

Coardele quintiste
din străinătate și
din țară în mare a-
— sortiment —

Serviciu prompt.
Prețuri favorabile!

Provisiuni de mașini cu vapor
LOCOMOBILE
făcător de jirezi de paie
în formă întrebuințată și cu dregere
se pot căpăta pe lângă condiții de plăcere
foarte favorabilă la firma

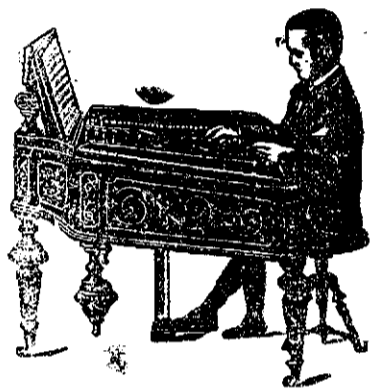
SEIFRIED HUGÓ
BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Chugyik Sándor, B.-Csaba
Fabricant de cimbale.

Pregătește
cele mai bune

cimbale,

precum și
repararea
tuturor in-
strumente-
lor
cu coardă
pe lângă garanție și prețuri moderate.

Reclama e sufletul comerțului.

APĂ MINERALĂ PHOENIX
DIN BUZIÁS

IN PRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ**
INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e ferminoasă și abundează în acid carbonic.
Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.
Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi
și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru
catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de
un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului :

Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.
Depozit general: STAUDT MIKLOS, Arad, Boross-Béni tér 22. Telefon Nr. 654.
◆◆◆ Se poate căpăta la toate prăvăliile de coloniale. ◆◆◆

Jambrik József

auritor, văpsitor
de biserici, pregătitor de cadre (rame) aurite.
SEGHEDIN.
(Szeged), strada Kelemen nr. 4.

PRIMEȘTE orice lucrări noi și reparări
de această branșă precum :
altare, amvoane, cruci, prapori (steaguri),
icoane și cadre (rame), precum și renova-
rea și văpsirea obiectelor bisericesti cu aurul
— cel mai bun care nu-și perde fața. —

Prețuri favorabile și
executare cu punctualitate.

Expoziție permanentă. Magazin de mobile!

Anunț on. public că mi-am aranjat din nou și mi-am lărgit
magazinul meu de mobile
aflător pe piața Andrassy Nr. 15 (casele Hermann).
care există de mai multe zeci de ani și să lucrează
de un prestigiu excelent. Magazinul a fost acum lărgit
:: cu apartamentele din etaj și l-am aranjat cu :

cel mai modern și mai nou mobilier
de salon, de sufragerie
:: și dormitor, ::

toate din fabrica mea, încât oricine le va vizita va
găsi imediat și va putea alege orice mobile dorește.
Comandele din provincie să execută prompt și repede.
STEIGERWALD A. fabricant de mobile.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
și 5⁰/₁₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spe-
sele de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

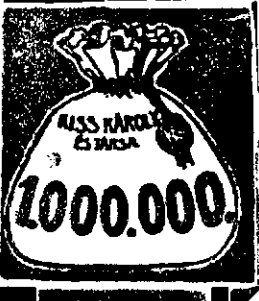
Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatulu
Bichș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili
și demni de încredere.

Norocul lui KISS e mare

Sirguinta, munca, ingeniositatea ne ajută să ajungem la bani, dar după timp îndelungat, a pune însă mâna pe avere repede pe neașteptate se poate ajunge numai prin noroc, printr'un câștig mai mare. Pentru aceasta cumpără cei mai mulți oameni lozuri, căci prin ele are mereu speranța că se va îmbogăți încurând.

Sunt preferate mai în tot locul lozurile loteriei de clase maghiare reg. căci dintre lozurile exmise în număr de 125.000 câștigă 62.500, așa dară cu siguranță tot al doilea loz. Lozurile de câștig sunt fără pereche, nu există un plan de loterie, care ar fi atât de avantajos.

Atât la esmisiune, cât și la tragere guvernul maghiar supraveghează, din motivul acesta publicul e cu toată încrederea față de lozurile de clasă.

Norocul nu se poate calcula! Fericirea multor oameni deprinde dela fatalitate! Fie care a avut și are momente în viață, când și-ar putea pune loza norocului și fericirii sale! Poate numărul de loz din șirul numelui propriu pus în lista de jos sau alt nume plăcut d-tale, se va trage cu un câștig mare la cea mai apropiată tragere.

Incercati-vă norocul la noi căci norocul lui KISS e mare!

KISS KAROLY és Társsa

societate de bancă pe acții, depoul principal al lozurilor de clasă mag. reg.

Centrala:

Kossuth Lajos utca 13. sz.

Filiala:

Erzsébet körút 22 și Rákóczi-ut 55. sz. a.

Cum vă numiți?

Aceste numere de noroc numai la noi se pot câpăta!

Adela 93342	Constantin 21518	Eerdinand 91509	Izidor 19113	Manuila 20046	Roland 13026
Adolf 107453	Clementina 94948	Francise 105941	Isac 8308	Marcel 39490	Rozalia 8110
Adorian 8239	Clarisa 119146	Floare 14739	Jacob 94240	Margita 73388	Rozica 63472
Adrian 16602	Cezar 13626	Florian 3352	Ianea 106196	Maria 108953	Rudolf 21361
Agnes 94913	Cecilia 3368	Florita 91549	Iolan 8126	Marioara 41592	Salamon 92317
August 108378	Carolina 91992	Fodor 18257	Ienea 96067	Marcu 8356	Samson 102173
Arcadiu 21369	Camila 10959	Francisca 51510	Justina 108041	Măriută 78221	Samuel 29448
Alexiu 693	Barbora 23129	Frida 106184	Iancu 19111	Martin 67603	Sandru 68744
Alois 67307	Brenduzia 13261	Frideric 4207	Ionița 93340	Matei 27987	Sarolta 54414
Albert 92323	Dănilă 4967	Filip 94922	Iosif 106029	Matvin 48191	Sebastian 98396
Alfonzo 90797	David 21357	Gabor 107492	Iudita 95327	Mati da 67642	Simfon 17020
Alfred 2322	Demetriu 108386	Gabriela 21508	Iulia 92310	Macavel 8356	Stefania 78469
Alice 21625	Demian 670	Gaspar 96934	Iuliana 119166	Meinada 29729	Stanislan 8226
Amalia 39577	Dionisie 8233	Gedeon 106030	Kálmán 93398	Mihuț 108003	Sirena 106171
Ambrosiu 13262	Desideriu 92329	Gița 16513	Kamili 106185	Miți 18618	Sidonia 94901
Andor 105992	Dominic 100962	Grigorie 8303	Karolin 95349	Mihail 48157	Sandea 90047
Andrei 94210	Dora 8185	Geza 91517	Károly 108902	Miclea 63468	Tămas 38888
Ana 67336	Dorothea 21352	Gida 21075	Kázmór 92343	Mi șa 8151	Toma 108118
Antoniu 2302	Dimitrie 27119	Gizela 18690	Katalia 107696	Milan 39468	Teofil 98461
Antonia 16889	Domitian 10484	Gerasim 4204	Kolemen 95340	Mauriciu 67622	Teodor 67361
Anrona 21374	Eberhard 92477	Gustav 94212	Klara 108402	Nița 102984	Terezia 22256
Armin 108037	Edita 107248	Ghenadio 100960	Klotild 93337	Nădor 46789	Torca 94004
Arnold 93329	Edmund 14736	Guido 19106	Konrad 108037	Natalia 29597	Tihamer 17025
Aron 7476	Eduard 4213	George 8301	Kornelia 119442	Nerva 95424	Tiberiu 32038
Arpad 12717	Elena 94923	Gavril 92308	Kornél 108391	Neil 79845	Titusz 91399
Arthur 21070	Elemer 12715	Ganea 119145	Kristóf 92347	Nestor 13552	Tritean 67634
Atila 26335	Eleonora 27125	Gherguța 3358	Kristiana 107193	Neti 91087	Tobias 39579
Augusta 107480	Ellade 17727	Hedvig 95350	Ludovic 21378	Nina 34291	Todor 57527
Aurel 96066	Ela 94947	Helena 13249	Ladislau 34085	Olga 94227	Utric 68015
Aurelia 19115	Elvira 28138	Henric 8309	Lazar 73367	Olivia 21075	Urban 22222
Bălaș 5208	Elza 108397	Herman 107451	Lenard 94210	Orban 108041	Valentin 90779
Balint 21358	Emanuel 8125	Hermína 73660	Lenca 92491	Ofelia 20059	Valeria 3366
Bandi 67674	Emil 94987	Horia 90797	Leon 21358	Otilia 4204	Vancel 119440
Bárnabas 8466	Emilia 92489	Horaș 102204	Laura 13663	Onorin 18028	Vendel 21393
Beatrice 13562	Ema 17023	Ibida 33815	Leontin 106196	Oto 73348	Verona 94913
Bela 95005	Ecaterina 60142	Ida 79340	Leonora 64617	Paul 8331	Veronica 67617
Benedict 107227	Erna 96085	Ignatie 9804	Lilla 616	Paula 95025	Victor 7477
Beniamin 39500	Ernestin 44739	Ilean 54793	Lidia 94923	Petru 33808	Victoria 67826
Bernat 51485	Ernan 110545	Ilie 94933	Livia 51200	Plutina 102143	Vilma 24798
Berta 90710	Ervin 93377	Ilma 106048	Lorant 39814	Petrian 94205	Vilhelm 13234
Bertalan 8338	Elisabeta 22195	Ileana 39499	Leopold 41643	Pantelio 68904	Vince 34291
Bertold 78262	Etel 8159	Ieremie 21074	Laurentiu 3355	Rahel 2334	Walter 93349
Blanca 24770	Eugenia 57514	Irina 94236	Lucia 78456	Rafael 90698	Wladimir 197453
Bodorel 91525	Eva 93187	Irma 8127	Ludmila 50555	Regina 20565	Zeno 8239
Boldjar 102535	Fabian 16519	Iovan 91521	Lucael 18615	Renea 41636	Zosim 54779
Bosbală 24798	Fani 39737	Ivor 108400	Ludvig 5224	R-zi 8144	Zora 37755
Cristian 13284	Felicia 8279	Izabela 21372	Luiza 92334	Richard 48158	Zima 90660
Cornelia 34291	Felix 13696		Magda 108105	Robert 63473	

Comandele rugăm să se facă cu întoarcerea postei ca să nu se vîndă numerile ccrute.

Lozurile de clasă I.

Prețurile:

Optime	1.50	corona
Pățime	3.--	"
Jumătate	6.--	"
Intreg	12.--	"

Tragerea:

novembrie 19 și 21

Notiță

despre a XXIII-lea câștig al loteriei de clasă reg. maghiară cu 62.500. câștiguri, care se va trage 125.000 de lozuri peste 6 luni.

Cel mai mare câștig 1.000,000

(Un milion coroane)

	Coroane
1 premiu	600000
1 câștig	400000
1 >	200000
2 >	100000
2 >	90000
2 >	80000
2 >	70000
2 >	60000
1 >	50000
3 >	40000
3 >	30000
6 >	25000
9 >	20000
13 >	15000
44 >	10000
61 >	5000
22 >	3000
475 >	2000
961 >	1000
1635 >	500
165 >	300
39675 >	200
5325 >	170
5325 >	130
8765 >	100, 80, 40
62.500	câștig și premiu corone

MEGRENDELÉS.

Kiss Károly és Tarsa bank részv. társ.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.

Sziveskedjék nekem a XXIII. sorsjáték I. osztályára a sorsjegyet, hivatalos tervet és majd nyeresémet jegyzékét küldeni.

A sorsjegy árát: — mellékelve bélyegekből küldeni egyidejűleg posta-utalványon küldöm. kérem utánvételezni.

(A meg nem felelő módot sziveskedjék áthuzni)

Név:

Nakhely, utca, házszám:

Utolsó posta, (megye)

Pontos cím: